

Slovenska univerza
za tretje življenjsko obdobje
e-novice

Univerza za tretje življenjsko obdobje **36** let

Z virtualne razstave na Facebook strani študentke UTŽO Bojane Žokalj Jesih

Učenje v časih virusa

Študijska skupina *Trgi, ulice in stavbe okoli nas* je, denimo, vzpostavila lastno spletno stran, kjer pregledno beleži svoje raznolike dejavnosti. Tam bo objavljen tudi njen članek o svetlobi in starejših, ki je pravkar izšel v reviji *Outsider*. Študenti francoščine si med seboj izmenjujejo vredne spletne strani, denimo tisto iz Metropolitanske opere. V študijskih skupinah za medsebojne odnose prebirajo delo svoje mentorice prof. dr. Ane Krajnc *Spoznaj sebe in druge*. O delu razpravljajo z mentorico individualno po telefonu ali skupinsko po Skypu. V študijski skupini za angleški jezik so se posvetili latinskim pregovorom v angleščini, sporazumevajo se po elektronski pošti. Študijske skupine uporabljajo Zoom (španščina), spletne učilnice, kot je Google Classroom (nemščina), študenti umetnostne zgodovine spoznavajo umetnost ob pomoči mentoricih predstavitev »Powerpoint« ...

Tatjana Bragin

Liebe Grüße aus Beljak. Prirčne pozdrave pošilja Inštitut Queraum z Dunaja in Beljaka Beljak, februar 2020

V zadnjih dveh mesecih smo na Slovenski UTŽO skupaj s partnerji po Evropi osnovali vrsto projektov, katerih rezultate bi želeli prenesti v svoje izobraževalne programe ali nove socialne prakse. Tudi če ne bodo sprejeti - možnosti, da se to zgodi, je veliko - je dobro, da spoznamo njihove vsebine. *Sanjska soseska* je projekt, ki ga usklajuje avstrijski inštitut Queraum – Kultur und sozial Forschung. V Sloveniji ga bomo posvetili svojim nekdanjim študentom in mentorjem, starim nad 60 let, ki jih je bolezen prikovala na domače okolje in stanujejo v bližini Poljanske ceste. Dvanajst študentov bomo združili v dejavno mrežo. Člani mreže bodo poiskali skupen umetniški izraz, se med seboj povezali, si tudi pomagali. Te dni vsi spoznavamo, kako težko je biti izločen iz javnega življenja. To izločenost nekaterih starejših bi na Slovenski UTŽO radi presegli. K sodelovanju vabimo tudi prostovoljce. Slovenska UTŽO bo sodelovala z organizacijami v soseski, te pa bomo skupaj s svojimi člani pomagale razumeti pridobljene raziskovalne rezultate. Raziskali bomo prednosti soseske.

Vir: UTŽO Ilirska Bistrica

Kimono na UTŽO Ilirska Bistrica Ilirska Bistrica, januar 2020

V okviru študijske skupine Zgodovina in kultura Japonske ter v sodelovanju z Velesposlaništvom Japonske so na UTŽO Ilirska Bistrica spoznavali kimono, simbol te dežele, utelešenje njene nacionalne kulture, tradicije in brezčasnosti. Številne so njegove slikarske upodobitve, grafike in fotografije, seveda tudi razstave.

bosi. obuti. sezuti.
my feet. my shoes. my way.

SLOVENSKI ETNOGRAFSKI MUZEJ | SLOVENSKÉ ETNOGRÁFICKÉ MUZEUM
RAZSTAVA | EXHIBITION
december 2019 - december 2020 | December 2019 - December 2020

Bosi. Obuti. Sezuti. Bralni večer ustvarjalnega pisanja Ljubljana, 19. januar 2020

Člani študijskih krožkov za ustvarjalno pisanje na UTŽO Ljubljana (mentorica Neli Filipič) so soustvarili razstavo *Bosi. Obuti. Sezuti.*, ki je na ogled v Slovenskem etnografskem muzeju. Napisali so zbirko literarnih prispevkov z naslovom *Zgodbe prehojenih poti* in jo predstavili na bralnem večeru v tem muzeju. Več: <http://www.utzo.si/knjiznica/publikacije/>

Beatrice Sauvageot: Nasvidenje disleksija, 2015
Pariz: Robert Lafont

Na Inštitutu za disleksijo in nato še v Enajsti šoli v knjigarni so se posloveli od disleksije Ljubljana, 7. januar 2020

Beatrice Sauvageot je ortofonistka s specializacijo iz nevrologije ter avtorica dela "Nasvidenje disleksija". Že trideset let vodi društvo *Na potenco Dis*. Opazuje osebe z disleksijo, otroke, mlade, odrasle. Njen izvirni prispevek? Odkritje nevrološkega jezika in abecede, poleg nam znanega naravnega jezika. Zvedeli smo, da je disleksija posledica prizadete glasovne komponente jezika. Oseba z disleksijo ne zasliši pomena. Zato naj bo glasno branje staršev ritmično in s pomenskimi poudarki. Osebe z disleksijo se (lahko) najbolje učijo na avtobusu, vlaku, skratka v mobilnem okolju ali na prostem. Inštitut pripravlja tudi prvi tabor za osebe z disleksijo in njihove starše.

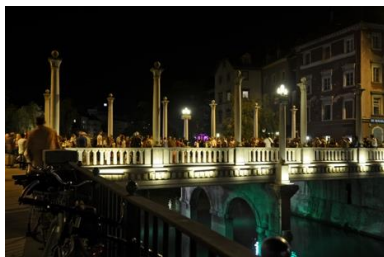

Alma Karlin. Vir: Pokrajinski muzej Celje

Nekaj sem začutila v sebi. Predavanje o Almi Karlin v Enajsti šoli v knjigarni Ljubljana, 3. december 2019

V Enajsti šoli, ki je plod programskega sodelovanja z Mladinsko knjigo, je mentorica in umetnostna zgodovinarica Kaja Rožman pripravila predavanje o Almi Karlin, svetovni popotnici. Kljub temu, da o Almi vemo kar precej, smo njen pomen za našo identiteto ter prispevek k nastajajoči Evropi zagledali šele ob osamosvojitvi. Dolgo so popotnice imenovali kar avanturistke. Tako kot Alma so instinktivno čutile, česa si želijo: da jih nobeno bitje, nobena ideja, nobena vrsta strahu ne bi odvrnila in oropala bistva njihove duše.

»Grem na pot, nekaj sem začutila v sebi,« je dejala tudi Alma Karlin. Spoznali smo njena dela, a tudi Almino psihološko podobo, simbiotično zvezo z ambiciozno materjo, zvezo, iz katere se je trgala in nazadnje iztrgala. Spoznali smo njenega zaročenca, razvajenega Kitajca. Morda bi veljalo znova prebrati njena prevedena dela - pisala je v nemščini, obiskati Celje, se podati po njenih poteh. To in predavanje o Mari Kralj, mini projekt o poimenovanju ulic po ženskah itd. so nas nazadnje navdihnili, da bi v evropskem projektu razpravljali o vprašanju spola v izobraževanju starejših.

Čevljarski most v Ljubljani. Vir: Mojaobcina.si

Dva evropska projekta partnerjev in Slovenske univerze za tretje življenjsko obdobje poimenovana primer dobre prakse

Nemška nacionalna agencija poroča, da je *BBE Gradnja mostov za Evropo* (ang. Building Bridges for Europe) projekt, ki je združil številne evropske partnerje in opazovalce. Projekt se je z veliko medsebojnih konzultacij in razmeroma malo omejitev (zato tudi malo sredstev), brez preštevilnih kazalnikov, poročil in jalovih evalvacij, razvijal sproti. Avtorji so zbrali metode, ki so jih uporabili v svojih izbranih in že zaključenih projektih. Opisali so jih tudi glede na evropska načela; evropska zavest, sodelovanje, solidarnost, mir itd.

LearnesMot ali kako motivirati za učenje malo izobražene nad 45 let je postal primer dobre prakse EAEA, Evropskega združenja za izobraževanje odraslih (koordinatorica: Edensol, Španija). Posveča se vprašanju funkcionalne pismenosti, naravi pojava, temeljnim spretnostim, metodam - tudi računalniškimi, vprašanju učenja.

<https://bbe-toolbox.eu/>

<http://www.utzo.si/wp-content/uploads/2019/11/BBE-Toolbox-Original-Glossary.pdf>

<http://www.learnersmot.eu/>

<https://eaea.org/2019/08/02/low-educated-adults-and-ict-triggering-primary-motivation-to-learn/>

Foto: Dušana Findeisen

Ob Donavi, v Beogradu, je potekalo delovno srečanje Združenja DANET Beograd, 21.-24. januar 2020

Srečanje je gostil *Zavod za kulturni razvoj Srbije*. Za svoje delo v civilni družbi je doslej Združenje za Evropo - DANET prejelo več evropskih nagrad. Polje delovanja? Družbena

participacija starejših, izobraževanje starejših, sodelovanje generacij za družbeno trdnost, raziskovanje izobraževanja starejših, ustvarjanje novih praks, mednarodne konference itd. DANET združuje organizacije pa tudi strokovnjake, ki delujemo v *podporo vprašanjem starejših in se z njimi ukvarjamo že desetletja; spodbuja nastanek novih UTŽO, raziskuje*. Strokovnjaki se tam učimo drug od drugega. Srečanja sta se udeležili Dušana Findeisen (SUTŽO) in novinarka, mentorica Neva Železnik. **In Beograd?** Mesto se spreminja, ostaja pa zanj značilna kultura: Narodno gledališče, koncerti, knjigarne, nekatere tradicionalne restavracije (Proleće) itd., kjer veje značilen duh meščanstva in medsebojnega spoštovanja, ob tem pa, kot marsikje ali povsod, nove ameriške in globalne vrednote: potrošništvo, ustvarjanje dobička, polarizacija družbe na bogate in revne ter kontradiktornih interesov polno »politično« življenje.

Vir: Delo, 14. januar 2020

Taksi? Ne, hvala ... ali družbeno angažirano izobraževanje starejših **Ljubljana, 14. januar 2020**

Družbeno angažirano izobraževanje, k temu stremimo. V strokovni in znanstveni literaturi tega koncepta skoraj ne najdemo, teoretično ga lahko osvetlimo le, če razmislimo o doživeti praksi, družbeno angažirani umetnosti, družbeno angažirani religiji, urbanizmu (vir: Academia.edu). Ko je profesorica Ana Krajnc pred desetletji opredelila študijske krožke, je dejala, da se mora znanje izteči v okolje in tam pustiti sledi. Družbeno angažirano izobraževanje pa pomeni pridobivanje znanja v skupnosti zaboljšanje vseh vrst okolja, reševanje vprašanj okolja, učenje demokracije, strpnosti, upoštevanja razhajajočih se mnenj, javnega sporazumevanja. Je v povezavi s skupnostjo, okoljem, ki ga spreminja, "učenci" pristajajo na ekspanzivno ali raziskovalno učenje, torej projekte, kjer se projektno učenje povezuje s kognitivnim učenjem in učenjem z delovanjem. Primer takšnega učenja sta bila filmska projekta CINAGE (dejavno staranje) in RefugeesIN (vprašanja begunstva), delo o slikarki Mari Kralj, katalog Želve o neenakem položaju starejših amaterskih slikarjev, odkrivanje slovenskih piscev na UTŽO Log - Dragomer, organizacija dogodkov v kraju, obnova mlina v Ilirski Bistrici, Sam doma (poletno delo z otroki) na UTŽO Grosuplje. Primerov je veliko. Primer takšnega učenja na SUTŽO daje tudi *Študijski krožek za novinarstvo*. Nedavno je nekaj članov skupine na Dunaju preučevalo socialno varstvo in posredovalo pridobljeno védenje. Skupina se je nedavno okrepila z novimi člani in na naslovnici Dela se je tako pojavil prispevek študentke, ki opozarja na možne (idealne) spremembe. Družbeno angažirano izobraževanje vsaj po kapljicah spreminja mnenje in obnašanje. *Morda bi k razmisleku veljalo povabiti tudi taksiste. Naj oni povedo, kako doživljajo svoje delo, kaj bi spremenili.*

Gibanje Znanost skupnosti, kreativni potenciali ljudi, vseživljenjska znanost **Ljubljana, 24. januar 2020**

Na Slovenski akademiji znanosti in umetnosti je iniciativna skupina somišljenikov na pobudo

akad. prof. dr. Zdravka Mlinarja postavila temelje nastajanju gibanja *Znanost skupnosti*. Veliko podporo novemu gibanju bo dala Centralna tehniška knjižnica. Poleg SUTŽO - zastopala jo je njena predsednica prof. dr. Ana Krajnc, sodelujejo še predstavniki Slovenske Wikipedije, Fakultete za družbene vede - Centra za družboslovno informatiko in nekateri posamezniki. Strinjali so se, da bo gibanje Znanost skupnosti postalo nevladna organizacija z odgovornim odnosom do metodologije raziskovanja. V spreminjajoči se družbi so namreč potrebe po raziskovanju prestopile meje profesionalnih institucij. Zato "cvetijo" parazitanosti, prinašajo dobiček knjigarnam, a bralce žal zavajajo z nepreverjenimi trditvami. Skupina bo širšo javnost osveščala o potrebi in uresničevanju znanosti skupnosti v družbi. Že od leta 1984 na SUTŽO teče prostovoljno raziskovanje – raziskujemo učno občinstvo starejših, odkrivamo zakonitosti in posebnosti izobraževanja starejših ter podpiramo raziskovalno izobraževanje študijskih krožkov. (Vir: Ana Krajnc)

Matematika v vsakdanjem življenju za osebe z disleksijo

Ljubljana, 10. februar 2020

Ima vaš vnuk težave s predstavo o številih, merah, razmerjih? Dokaj pogosta je ta težava pri otrocih z disleksijo, a *Alenka Knez*, nekoč profesorica matematike, je staršem prikazala, kako naj svojim otrokom pričarajo abstraktna števila. Kolikokrat gre deset v sto? V deset lončkov je zaprla kocke sladkorja, da otroci dobijo zapisano predstavo o tem številu v telesu. Oglejte si predavanje na FB strani Inštituta za disleksijo pri Slovenski UTŽO.

<https://www.facebook.com/967780913286231/videos/1517790368367925/>

Dr. Damir Josipovič: Demografske spremembe v Ljubljani v zadnjih 20-ih letih v Enajsti šoli v knjigarni

Ljubljana, 3. marec 2020

V času Ilirskih provinc je Ljubljana štela le 10.000 prebivalcev in je bila manjša od Trsta. Tretje največje mesto v Kraljevini Jugoslaviji je bila Subotica in ne Ljubljana. V statistiki se naselja z manj kot sto tisoč prebivalci ne obravnavajo kot mestna naselja. Po tem razmišljanju torej Maribor ni mesto, pa čeprav ima staro mestno jedro večje od Ljubljane in je morda bolj meščansko. Osamosvojitve Slovenije je negativno vplivala na razvoj našega glavnega mesta. Prišlo je do gentrifikacije posameznih četrti, denimo četrti Nove Poljane. Zrasle so nove zgradbe, stare izginjajo, mesto se razvija neenakomerno. Pravijo, da se ljudje selijo, migrirajo iz ekonomskih razlogov. Dr. Josipovič trdi, da temu ni tako, saj je odločitev za odselitev zmeraj psihološke narave. Priseljenci se strnjeno razporedijo po mestnih četrtih. Hrvati tako živijo na obroču okrog Ljubljane, Srbi pretežno v Murglah (gre za povratno migracijo, za v Srbiji rojene otroke »Slovencev v Beogradu«). Na Rakovo Jelšo se priseljujejo Slovenci. Bosanci so se strnili v Štepanjskem naselju, Fužinah, Polju, Zalogu. Razumljivo, saj so bile nekoč tam v bližini tovarne. Imeti stare starše, ki so se priselili v Slovenijo ali vsaj enega priseljenega starša, je velika kulturna (izobraževalna) prednost, je še pristavil dr. Damir Josipovič.

Zavod OPRO in okrogla miza o delu Simone de Beauvoir: Starost

Ljubljana, 12. marec 2020

Pa je vendarle izšlo to temeljno delo o starosti izpred 50-tih let. O njem so se pogovarjali Otto Gerdina, dr. Ana Marija Kežar s Fakultete za socialno delo in dr. Dušana Findeisen s Slovenske UTŽO, v Centru kulture Španski borci tik pred uvedbo omejevalnih ukrepov. Zdravje in dostop do zdravstvenih storitev ter materialno stanje postajata v času

neoliberalizma, Slavoj Žižek bi dejal barbarizma, bistvena dejavnika kakovosti življenja starejših in tistih v visoki starosti.

Vir: Amazon. fr

Prebrali smo /prevedli smo

A la vie - Nazdravimo življenju. Medicinski brat, ki zadnje trenutke življenja spreminja v mehurčke ljubezni. Ko odpadejo površinske luske, se prikažejo plasti človečnosti.

Xavier je končal študij psihologije, bil je na praksi na oddelku, kjer so zdravili bolnike z obolelimi jetri, znašel se je kot medicinski brat na oddelku za paliativno oskrbo in tedaj spoznal, da je tam njegovo mesto; da tam lahko pomaga ljudem, ki jih ni več moč zdraviti. Tistim, ki poleg zdravljenja potrebujejo nežnost, razumevanje, živeto poslušanje. Xavier je nekonvencionalnega videza, opravljen v črno, v ušesih mu tičijo drobni uhani, lasje so speti na temenu, podlakti so mu tetovirane. Nekaterim se zdi kot nekdanji zapornik na civilni dolžnosti v bolnišnici v Metz. Sam pravi, da je bolnišnica aseptična, da potrebuje življenje in nenavadni videz ter dikcija mu pomagata vzpostaviti stik s pacienti. »Ko mislimo, da je vsega konec, odkrijemo, da so zadnji trenutki življenja bogati, ko si ljudje veliko povemo, lahko tudi zgolj s kretnjami, dotikom, pogledom, čustvi.« Xavierja se je posebej dotaknila Tereza, ki ji je sredi globoke depresije priklical nasmeh na ustnice, učil se je z njo švedskega jezika (prišla je s Švedske) in ji na koncu zaželel v švedščini "Srečno pot, Tereza". Svojo zgodbo je narisal in objavil na Instagramu, zdaj pa tudi v tiskani obliki. »Ko odpadejo površinske luske, se prikažejo plasti človečnosti,« je poudaril.

Razvezani jezik. »OK boomer«

»OK boomer« je med mladimi razširjen izraz, ki se pojavi na prehodu v leto 2020. S to besedno zvezo se govorec norčuje iz starejših, ki nikoli ne morejo biti sodobni, ker jih poleg novih spremljajo tudi stare izkušnje (Simone de Beauvoir v: Starost, 2019) in bojda slabo obvladujejo nove tehnologije. Nerodno je to besedno zvezo uporabila tudi poslanka v novozelandskem parlamentu. Besedi pomenita, da imajo nekateri starejši sindrom Petra Pana in ne zmorejo odrasti, saj se ne morejo posloviti od svojih utopičnih mladostnih idealov. Nekateri besedo doživljajo kot izraz starizma, drugim se zdi božajoča, pravzaprav ljubka, potem, ko so leta dolgo poslušali, kako so njihove generacije krive za vse današnje težave. Otroci nas v tem času virusa Korona prezgodaj delajo betežne, rekoč: »OK boomer,

glej, da ne boš hodil ven«. Ali pa: »Mama, toplo se obleci. S prijateljico boš šla na kavo kdaj drugič. Ne poljubljay nikogar«. »OK boomer« ima mati na koncu jezika, pa se zadrži.

Napovedujemo, vabimo

Do nadaljnega upoštevajmo, kar nam nalagajo navodila. Ko mine, pa se bomo z vso silo in veseljem znova lotili učenja v skupini.

Širimo obzorja, združujemo ljudi
Slovenska univerza za tretje življenjsko obdobje

Če besedilo ni oblikovano in slik ne vidite, pritisnite na Pogled ali View in nato HTML.

Spletne novice slovenskih univerz za tretje življenjsko obdobje ureja Dušana Findeisen.
Če novic ne želite več prejemati, to sporočite na naslov univerza3@siol.net